

A WHO Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezménye 11. cikkének (Dohánytermékek csomagolása, címkézése) végrehajtására vonatkozó irányelvek

CÉL, ALAPELVEK ÉS FOGALOM-MEGHATÁROZÁSOK

Cél

1. Az Egészségügyi Világszervezet Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményének egyéb rendelkezéseivel és a Keretegyezmény Résztes Felek Konferenciája szándékainak megfelelően a jelen irányelvek célja, hogy segítséget nyújtson Résztes Feleknek a Keretegyezmény 11. cikke szerinti kötelezettségeik teljesítéséhez, továbbá hogy javaslatot tegyen olyan intézkedésekre, amelyeket a Résztes Felek csomagolási és címkézési intézkedéseik hatékonyságának fokozására használhatnak. A 11. cikk kikötése szerint minden Résztes Fél a Keretegyezménynek az adott Résztes Fél tekintetében történő hatályba lépését követő három éven belül köteles hatékony csomagolási és címkézési intézkedéseket foganatosítani és végrehajtani.

Alapelvek

2. A Keretegyezményben és jegyzőkönyveiben foglalt célkitűzések elérése, azok rendelkezéseinek sikeres végrehajtása érdekében a Keretegyezmény 4. cikke leszögezi, hogy a Felek eljárását többek között az az alapelv vezérli, amely szerint mindenkit tájékoztatni kell a dohányfogyasztás és a környezeti dohányfüst-expozíció egészségi következményeiről, addiktív jellegéről és az általuk jelentett halálos fenyegetésről.

3. Világszerte sokan nincsenek teljesen tudatában, rosszul értik vagy alábecsülik a dohányfogyasztás és a dohányfüst-expozíció miatti morbiditás és korai halálozás kockázatát. A dohánytermékek csomagolásán elhelyezett, jól megtervezett egészségi figyelmeztetések és üzenetek a dohányfogyasztás egészségi hatásaira vonatkozó lakossági tudatosság fokozásának költséghatékony eszközének, a dohányfogyasztás csökkentésében hatékonyak bizonyultak. A dohányzás-ellenőrzés átfogó, integrált megközelítésének kulcsfontosságú összetevője a hatékony egészségi figyelmeztetések és üzenetek, valamint a dohánytermékek csomagolására és címkézésére vonatkozó egyéb intézkedések.

4. Az új csomagolási és címkézési intézkedések meghatározása során a Résztes Feleknek figyelembe kell venniük a másutt rendelkezésre álló bizonyítékokat és mások tapasztalatait, az általuk elérhető leghatékonyabb intézkedések megvalósítását kell célul kitűzniük.

5. A Keretegyezmény 20. és 22. cikkének rendelkezései szerint a nemzetközi együttműködés és kölcsönös támogatás jelenti az alapelveket a Résztes Feleknek a Keretegyezmény 11. cikke teljes körű végrehajtására és eredményességének javítására vonatkozó képességének megerősítéséhez.

Fogalom-meghatározások

6. A jelen irányelvek alkalmazásában:

„jogsabályi intézkedések” azok a jogi eszközök, amelyek az érintett állam joga szerint kötelezettségeket, előírásokat vagy tiltásokat tartalmaznak vagy alapítanak; ilyen eszközök magukba foglalják a jogsabályokat, törvényeket, rendeleteket, közigazgatási vagy végrehajtási utasításokat, de nem korlátozódnak azokra;

„belső tájékoztató (insert)” a fogyasztók által a kiskereskedelemben megvásárolt egyedi doboz, illetve karton belsejében elhelyezett kommunikáció, például kisméretű szórólap vagy brosúra;

„külső tájékoztató (onsert)” a fogyasztók által a kiskereskedelemben megvásárolt egyedi doboz, illetve karton külsejéhez rögzített kommunikáció, például a külső celofánburkolat alatt elhelyezett vagy a cigarettásdoboz külsejére ragasztott kisméretű brosúra.

HATÁSOS CSOMAGOLÁSI ÉS CÍMKÉZÉSI ELŐÍRÁSOK KIALAKÍTÁSA

7. Az egészségi kockázatok közlésére és a dohányfogyasztás csökkentésére szolgáló eredményes intézkedések palettájának részét képezik a jól megtervezett egészségi figyelmeztetések és üzenetek. A bizonyítékok azt mutatják, hogy az egészségi figyelmeztetések és üzenetek annál hatásosabbak, minél szembeötlőbbek. A kicsi, kizárólag szöveget tartalmazó egészségi figyelmeztetésekkel összehasonlításban a képeket is tartalmazó nagyobb figyelmeztetések nagyobb valószínűséggel észlelhetőek, jobban kommunikálják az egészségi kockázatokat, nagyobb érzelmi reakciót váltanak ki, és fokozzák a dohánytermékek fogyasztóinak leszokásra és dohányfogyasztásuk csökkentésére irányuló motivációját. A nagyobb képes figyelmeztetések nagyobb valószínűséggel őrzik meg hatásosságukat az idő múlásával, és különösen hatékonyan kommunikálják az egészségi hatásokat az alacsonyabb műveltségű népesség, a gyermekek és a fiatalok körében. A hatékonyságot fokozó további elemek közé tartozik az egészségi figyelmeztetések és üzenetek elhelyezése a fő információhordozó felületeken, főleg ezen fő információhordozó felületek tetején; színek alkalmazása a fekete-fehér helyett; a többféle egészségi figyelmeztetés és üzenet egyidejű megjelenítésének előírása; valamint az egészségi figyelmeztetések és üzenetek időszakos felülvizsgálata.

Design elemek

Elhelyezés

8. A Keretegyezmény 11. cikkének 1(b)(iii) pontja leszögezi, hogy mindegyik Résztes Fél köteles hatásos intézkedéseket elfogadni és végrehajtani annak a biztosítására, hogy az egészségi figyelmeztetések és üzenetek nagyok, egyértelműek, láthatóak és olvashatóak legyenek. A csomagoláson található egészségi figyelmeztetések és üzenetek elhelyezésénél és kialakításánál a maximális láthatóságot kell biztosítani. A kutatások arra utalnak, hogy a csomagolás tetején található egészségi figyelmeztetések és üzenetek jobban láthatóak, mint a csomagolás elejének és hátoldalának az alján elhelyezettek. A Résztes Feleknek elő kell írniuk, hogy az egészségi figyelmeztetéseket és üzeneteket:

minden egyes doboz és csomagolási egység elején és hátoldalán (vagy amennyiben kettőnél több felülete van, minden fő felületen) kell elhelyezni, nem csupán egy oldalon, így biztosítva az egészségi figyelmeztetések és üzenetek nagyfokú láthatóságát, felismervén, hogy a legtöbb csomagotípus esetében a felhasználó számára az előoldal területe a leginkább látható;

a fő információhordozó felületeken, különösen pedig a fő információhordozó felületek tetején kell elhelyezni, a felület alsó része helyett, a láthatóság fokozása érdekében; és

oly módon kell elhelyezni, hogy a doboz szokásos felnyitása az egészségi figyelmeztetés szövegét vagy képét tartósan ne rongálja vagy takarja el.

9. A 8. bekezdésben említett egészségi figyelmeztetések és üzenetek mellett a Résztes Felek vegyék fontolóra a doboz összes oldalán, valamint a doboz belső tájékoztatóin és külső tájékoztatóin a további egészségi figyelmeztetések és üzenetek elhelyezését.

10. A Résztes Felek kötelesek gondoskodni arról, hogy az egészségi figyelmeztetéseket és üzeneteket ne takarják az egyéb kötelező csomagolási és címkézési jelölések vagy kereskedelmi külső és belső tájékoztatók. Az egyéb jelölések, mint például a zárjegyek, és a Keretegyezmény 15. cikkének előírásai szerinti jelölések méretének és helyének meghatározása során a Résztes Feleknek arról is gondoskodniuk kell, hogy ezek a jelölések ne takarják az egészségi figyelmeztetések és üzenetek semmilyen részét.

11. A Résztes Feleknek az elhelyezéssel kapcsolatban egyéb innovatív intézkedések bevezetését is fontolóra kell venniük, ideértve többek között, de nem kizárólagosan annak az előírását, hogy az egészségi figyelmeztetések és üzenetek a cigaretta füstszűrőjét takaró papírrészre és/vagy hasonló kapcsolódó anyagokra, mint például a cigarettahüvely, a füstszűrő és a cigarettapapír paklik,

valamint egyéb eszközökre, mint például a vízipipa szívására használt eszközök csomagolása, legyenek rányomtatva.

Méret

12. A Keretegyezmény 11. cikkének 1(b)(iv) pontja meghatározza, hogy a dohánytermékek csomagolásán és címkéjén szereplő egészségi figyelmeztetések és üzenetek foglalják el a fő információhordozó felületek 50%-át vagy annál nagyobb részét, de legalább 30%-át. Tekintettel az arra utaló bizonyítékokra, hogy az egészségi figyelmeztetések és üzenetek hatásossága méretükkel együtt nő, a Résztes Feleknek meg kell vizsgálniuk a fő információhordozó felületek 50%-ánál nagyobb részt lefedő egészségi figyelmeztetések és üzenetek alkalmazását és a fő információhordozó felületek lehető legnagyobb részének ilyen lefedésére kell törekedniük. Az egészségi figyelmeztetések és üzenetek szövegét vastagon szedett, könnyen olvasható betűmérettel, az átfogó láthatóságot és olvashatóságot fokozó meghatározott stílusban és színekkel kell feltüntetni.

13. Amennyiben kötelező a keret alkalmazása, a Résztes Felek fontolják meg annak a lehetőségét, hogy az egészségi figyelmeztetés vagy üzenet által az információhordozó felületből elfoglalt terület százalékos mértékének kiszámításánál azok mérete ne tartalmazza az egészségi figyelmeztetések és üzenetek kerete által igénybe vett helyet; azaz a keretre szánt területet hozzá kell adni az egészségi figyelmeztetések és üzenetek által elfoglalt terület teljes százalékos mértékéhez és az abban nem szerepelhet.

Képek alkalmazása

14. A Keretegyezmény 11. cikkének 1(b)(v) pontja előírja, hogy az egészségi figyelmeztetések és üzenetek a dohánytermékek csomagolásán és címkézésén lehetnek képek vagy piktogramok alakjában, vagy ilyeneket tartalmazó formában. A bizonyítékok arra utalnak, hogy képeket és szöveget egyaránt tartalmazó egészségi figyelmeztetések és üzenetek jóval hatásosabbak a csupán szövegeseknél. További előnyük, hogy eljuthatnak az alacsony műveltségű emberekhez, továbbá azokhoz is, akik nem tudnak olvasni az egészségi figyelmeztetések vagy üzenetek nyelvén (nyelvein). A Résztes Felek csomagolási és címkézési követelményeikben az adott kultúrának megfelelő képeket vagy piktogramokat, full-color minőségben kell előírniuk. A Résztes Felek vizsgálják meg annak a lehetőségét, hogy a dohánytermékek csomagolásának mindkét fő információhordozó felületén (vagy amennyiben ebből kettőnél több van, az összes fő területen) ábrás egészségi figyelmeztetéseket és üzeneteket alkalmazzanak.

15. A bizonyítékok arra utalnak, hogy a képeket is tartalmazó egészségi figyelmeztetések és üzenetek a csupán szöveget tartalmazókhöz képest:

nagyobb valószínűséggel észlelhetők;

a dohányfogyasztók hatásosabbnak ítélik;

nagyobb valószínűséggel maradnak szembeötlőek az idő múlásával is;

jobban kommunikálják a dohányfogyasztás egészségi kockázatait;

jobban gondolkodásra készítetnek a dohányfogyasztás egészségi kockázatairól és a leszokásról;

fokozzák az abbahagyásra irányuló motivációt és szándékot; és

több abbahagyási kísérlet fűződik hozzájuk.

16. Emellett a képes egészségi figyelmeztetések és üzenetek a csomagolás márka imázsának hatását is zavarhatják és csökkenthetik a doboz átfogó vonzerejét.

17. A dohánytermékek csomagolásán felhasználandó képek létrehozása során a Résztes Felek lehetőség szerint inkább szerezzék meg a képek tulajdonjogát vagy teljes szerzői jogát, minthogy

megengedjék a grafikus tervezőknek vagy egyéb forrásoknak a szerzői jogaik megtartását. Ez maximális rugalmasságot biztosít a képek felhasználásában egyéb dohányzás-visszaszorítási beavatkozásokra, ideértve a tömegkommunikációs kampányokat és az internetet. Ez lehetőséget adhat továbbá a Résztes Felek számára arra, hogy más államoknak engedélyezzék a képek felhasználását.

Szín

18. A fekete-fehérhez képest a színek alkalmazása befolyásolja az egészségi figyelmeztetések és üzenetek általános elemeinek átfogó észlelhetőségét. Ezért a Résztes Feleknek az egészségi figyelmeztetések és üzenetek képes elemeihez fekete-fehér helyett a full-color minőséget (négyszínnyomás) kell előírniuk. A Résztes Felek válasszanak kontrasztos színeket a szöveg háttéréhez az észlelhetőség és az egészségi figyelmeztetések és üzenetek szöveges elemei olvashatóságának fokozása érdekében.

Az üzenetek váltogatása

19. A Keretegyezmény 11. cikkének 1(b)(ii) pontja előírja, hogy az egészségi figyelmeztetéseket és üzeneteket váltogatva kell alkalmazni. A váltogatás megvalósítható úgy, hogy egyidejűleg többféle egészségi figyelmeztetés és üzenet jelenik meg, vagy úgy, hogy meghatározzák azt a dátumot, amelyet követően az egészségi figyelmeztetés és üzenet tartalma megváltozik. A Résztes Felek fontolják meg a rotáció mindkét fajtájának alkalmazását.

20. Az új egészségi figyelmeztetések és üzenetek újdonságereje fontos, mivel a bizonyítékok arra utalnak, hogy az ismétlődő egészségi figyelmeztetések és üzenetek hatása idővel csökkenő tendenciát mutat, míg az egészségi figyelmeztetések és üzenetek változásához fokozott hatás fűződik. A szembeötlőség fenntartásához és a hatás fokozásához fontos az egészségi figyelmeztetések és üzenetek váltogatása és azok grafikai tervének és kialakításának változtatása.

21. A Résztes Feleknek meg kell határozniuk az egyidejűleg megjelenítendő egészségi figyelmeztetések és üzenetek számát. Emellett a Résztes Feleknek elő kell írniuk, hogy az adott sorozatban szereplő egészségi figyelmeztetéseket és üzeneteket úgy nyomtassák, hogy mindegyik egyenlő számú kiskereskedelemben kapható dobozon jelenjen meg, nem csupán egyazon márkacsaládon belül, hanem a márkacsaládon belüli minden egyes márka minden egyes csomagméretén és típusán.

22. A Résztes Felek fontolják meg annak a lehetőségét, hogy kezdetől két vagy több egészségi figyelmeztetés és üzenet készletet határozzanak meg, amelyek meghatározott időközönként, például 12–36 havonta váltják egymást. Az átmeneti időszakok során, amikor a régi egészségi figyelmeztetések és üzenetek készletét egy új váltja fel, a Résztes Feleknek gondoskodniuk kell az egészségi figyelmeztetések és üzenetek készletei közötti rotációnál az átmeneti időszakról, amelynek során mindkét készletet egyidejűleg használhatják.

Az üzenetek tartalma

23. Több egészségi figyelmeztetés és üzenet alkalmazása növeli azok hatásának valószínűségét, mivel a különböző egészségi figyelmeztetések és üzenetek különböző emberekre hatnak. A dohányfüst káros egészségi hatásán és a dohányfüst-expozíció hatásain kívül az egészségi figyelmeztetéseknek és üzeneteknek a dohányfogyasztásával összefüggő különböző kérdésekkel kell foglalkozniuk, mint például:

leszokási tanácsadás;

a dohánytermékek addiktív jellege;

káros gazdasági és társadalmi eredmények (például a dohánytermékek beszerzésének éves költsége); és

a dohányfogyasztás hatása az egyén számára fontos személyekre (például az apa dohányzás miatti korai megbetegedése és egy szeretett személy halála a dohányfüst-expozíció miatt).

24. A Résztes Feleknek továbbá az egyéb üzenetek, például a káros környezeti hatásokra és a dohányipari gyakorlatra vonatkozó üzenetek innovatív tartalmát is fontolóra kell venniük.

25. Fontos az egészségi figyelmeztetések és üzenetek hatékony átadása; a hangvétel legyen hiteles és informatív, ne legyen elítélő. Az egészségi figyelmeztetéseket és üzeneteket emellett egyszerű, egyértelmű, tömör, kulturálisan megfelelő megfogalmazásban kell bemutatni. Az egészségi figyelmeztetések és üzenetek különféle formátumban mutathatók be, például felhasználói beszámolók, valamint pozitív és támogató tájékoztatók.

26. A bizonyítékok arra utalnak, hogy az egészségi figyelmeztetések és üzenetek valószínűleg hatásosabbak, ha a dohányfogyasztással összefüggésben a kedvezőtlen érzelmi asszociációkat keltetik, és ha az egészségi figyelmeztetéseket és üzeneteket hihetőbbé és személyesen relevánsabbá teszik a megszemélyesített információk. A negatív érzéseket, például félelmet keltő egészségi figyelmeztetések és üzenetek különösen akkor hatásosak, ha a dohányfogyasztók leszokásra irányuló motivációjának és önbizalmának fokozására kialakított információval ötvözik azokat.

27. A dohányfogyasztók magatartása megváltoztatásának elősegítésében fontos lehet a leszokási tanácsok adása és a leszokáshoz nyújtott segítség konkrét forrásának feltüntetése a dohánytermékek csomagolásán, például honlap címének vagy ingyenesen hívható „leszokási vonal” telefonszámának megadása. A Résztes Feleknek tudniuk kell arról, hogy a leszokással kapcsolatos szolgáltatások iránti fokozott igényhez további erőforrásokra lehet szükség.

Nyelv

28. A Keretegyezmény 11. cikkének 3. bekezdése meghatározza, hogy mindegyik Résztes Fél köteles előírni, hogy a 11. cikk 1. bekezdésének (b) pontjában és 2. bekezdésében meghatározott figyelmeztetéseket és egyéb szöveges információkat a Résztes Fél fő nyelvén vagy nyelvein kell feltüntetni minden egyes csomagolási egységen és dohánytermék-dobozon, valamint az olyan termékek esetleges külső csomagolásán és címkézésén.

29. Azokban az államokban, ahol egynél több fő nyelv létezik, az egyes fő információhordozó felületeken egynél több nyelven lehet megjeleníteni az egészségi figyelmeztetéseket és üzeneteket, vagy pedig a különböző fő információhordozó felületeken különböző nyelvet lehet alkalmazni. Megfelelő esetben az adott állam különböző régióiban különböző nyelveket vagy nyelvkombinációkat lehet alkalmazni.

A forrás megjelölése

30. A forrást megjelölő nyilatkozat a dohánytermékek csomagolásán szereplő egészségi figyelmeztetések és üzenetek forrását azonosítja. Megoszlanak azonban a nézetek arról, hogy azoknak az egészségi figyelmeztetések és üzenetek részét kell-e képezniük. Egyes államokban az egészségi figyelmeztetések és üzenetek hitelességének fokozása érdekében megjelölik a forrást, más államokban a forrás megjelölésének elhagyása mellett döntöttek, mivel aggódtak, hogy az csökkentheti a figyelmeztetés súlyát. Ahol előírják a forrás megjelölését, az gyakran az egészségi figyelmeztetések és üzenetek végén, a figyelmeztetés többi részénél kisebb betűmérettel szerepel. Végül soron a Résztes Fél specifikus körülményei, mint például a népesség megcélzott alcsoportjai körében fennálló hitek és attitűdök határozzák meg, hogy a forrás megjelölésének alkalmazása valószínűleg növeli-e a hitelességet vagy csökkenti a hatást.

31. Amennyiben előírják, a forrás megjelölésének hiteles szakértői forrást kell meghatározni, például az országos egészségügyi hatóságot. A megjelölés legyen elég kicsi ahhoz, hogy ne csökkentse az üzenet átfogó észlelhetőségét és hatását, ugyanakkor legyen elég nagy az olvashatósághoz.

Az összetételre és a kibocsátásokra vonatkozó tájékoztatás

32. A Keretegyezmény 11. cikkének 2. bekezdése meghatározza, hogy a 11. cikk 1. bekezdésének (b) pontjában meghatározott figyelmeztetéseken kívül a dohánytermékek minden egyes csomagolási egységén és csomagolásán, valamint az ilyen termékek külső csomagolásán és címkézésén fel kell tüntetni a nemzeti hatóságok által a dohánytermékek összetételére és a kibocsátásaira vonatkozó tájékoztatást.

33. Ezeknek a kötelezettségüknek a teljesítése során a Részes Felek kötelesek előírni, hogy a dohánytermék kibocsátásairól szóló releváns kvalitatív megállapítások jelenjenek meg minden egyes csomagolási egységen vagy dobozon. Az ilyen nyilatkozatokra példa többek között az „A felszabaduló cigarettafüst benzolt tartalmaz, amely ismert rákkeltő anyag.” és „A dohányzás több mint 60 rákkeltő vegyi anyag hatásának teszi ki Önt.”. A Részes Felek továbbá írják elő, hogy ez az információ a fő információhordozó felületek vagy az alternatív információhordozó felület (például a doboz oldala) egészségi figyelmeztetések és üzenetek által szabadon hagyott részein jelenjen meg.

34. A Részes Felek ne írjanak elő a dohánytermékek csomagolásán és címkézésén feltüntetendő, a dohánytermék összetételére és kibocsátásaira vonatkozó olyan kvantitatív vagy kvalitatív megállapításokat, amelyek arra utalhatnak, hogy valamelyik márka egy másik márkánál kevésbé káros, például a kátrányra, a nikotinra és a szénmonoxidra vonatkozó adatok vagy olyan kijelentések, mint például „Ez a cigaretta csökkentett szintű nitrozamint tartalmaz”.

35. A fenti három bekezdést a 43–45. bekezdésekkel együtt kell olvasni.

A HATÁSOS CSOMAGOLÁSI ÉS CÍMKÉZÉSI ELŐÍRÁSOK KIALAKÍTÁSÁNAK FOLYAMATA

A termékkategóriára vonatkozó megfontolások

36. A Keretegyezmény 11. cikke 1. bekezdésének (b) pontja mindegyik Részes Félnek előírja a hatékony intézkedések meghozatalát és foganatosítását annak biztosítására, hogy a dohánytermékek minden csomagolási egységén és dobozán, és a termékek minden külső csomagolásán és címkézésén szerepeljen a dohányfogyasztás káros hatásait tartalmazó egészségi figyelmeztetés és üzenet. A kis mennyiséget gyártó társaságok vagy kis mennyiségben megjelenő márkák, illetve a dohánytermékek különböző fajtái nem részesülhetnek mentességben. A Részes Felek vegyék fontolóra a különböző dohánytermékek – például cigaretta, szivar, füstmentes dohány, pipadohány, bidis és vízipipadohány – esetében az eltérő egészségi figyelmeztetés és üzenet előírását, hogy jobban összpontosíthassanak az egyes termékekhez kapcsolódó konkrét egészségi hatásokra.

A csomagolás különböző fajtái

37. A Részes Feleknek átfogó ismeretekkel kell rendelkezniük az állam területén található számos különböző típusú dohánytermék-csomagolásról és meg kell jelölniük, hogy a javasolt egészségi figyelmeztetések és üzenetek hogyan vonatkoznak az egyes csomagolási fajtákra és formákra, például fémdobozokra, dobozokra, dohányzacskókra, kemény cigarettás dobozokra, csúszó és héjcsomagolásra, kartonokra, celofánburkolatra, egyszerű csomagolásra vagy egy termékegységet tartalmazó csomagolásra.

A népesség alcsoportjainak megcélzása

38. A Részes Feleknek fontolóra kell venniük az alcsoportokat, például az ifjúságot célzó figyelmeztetések kialakítását és az egészségi figyelmeztetések számának és rotációjának ennek megfelelő adaptálását.

A forgalomba hozatalt megelőző tesztelés

39. A rendelkezésre álló erőforrások és idő függvényében a Résztes Felek fontolják meg a forgalomba hozatalt megelőző tesztelés lehetőségét, hogy felmérhessék az egészségi figyelmeztetések és üzenetek tervezett népességi célcsoportra gyakorolt hatását. A forgalomba hozatalt megelőző tesztelés lehetővé teszi a nem szándékolt hatások, például a dohányéhség akaratlan fokozásának azonosítását és az üzenetek kulturális megfelelőségének felmérését. Fontolóra kell venni a dohányiparhoz nem kapcsolódó civil társaság meghívását, hogy járuljanak hozzá a folyamathoz. Végül soron a forgalomba hozatalt megelőző tesztelés költsége kevesebb lehet, mint a jogszabályi rendelkezések későbbi megváltoztatása.

40. A Résztes Felek vegyék figyelembe, hogy a forgalomba hozatalt megelőző tesztelésnek nem szükséges hosszadalmasnak, összetettnek vagy költségesnek lennie. Értékes információval szolgálhatnak a megcélzott népesség körében tartott egyszerű fókuszcsoporthoz beszélgetések, illetve gyors és olcsó alternatív megoldás az internetes alapú egyeztetés. A forgalomba hozatalt megelőző tesztelésre a végrehajtás indokolatlan késedelmének elkerülése érdekében a jogszabályi intézkedések kialakításával párhuzamosan is sor kerülhet.

A közvélemény tájékoztatása és bevonása

41. A Résztes Felek tájékoztatják a közvéleményt arról, hogy új egészségi figyelmeztetéseket és üzeneteket fognak bevezetni. A társadalmi támogatás segíteni fogja a Résztes Feleket az új egészségi figyelmeztetések és üzenetek bevezetésében. A Résztes Feleknek biztosítaniuk kell, hogy a közvélemény tájékoztatása és bevonása miatt az Egyezmény végrehajtása ne szenvedjen indokolatlan késedelmet.

A kommunikációs tevékenység támogatása

42. Az új egészségi figyelmeztetések és üzenetek bevezetése hatékonyabb, ha szélesebb körű, tartós közvélemény-tájékoztatási és oktatási kampánnyal összehangoltan zajlik. Időben kell tájékoztatást adni a médiának, mivel a média figyelmé fokozhatja az új egészségi figyelmeztetések és üzenetek nevelő hatását.

HATÉKONY CSOMAGOLÁSI ÉS CÍMKÉZÉSI KORLÁTOZÁSOK KIALAKÍTÁSA

A félrevezető vagy megtévesztő csomagolás és címkézés megelőzése

43. A Keretegyezmény 11. cikke 1. bekezdésének (a) pontja meghatározza, hogy a Résztes Felek hatékony intézkedéseket hoznak és foganatosítanak annak a biztosítására, hogy a dohánytermékek csomagolása és címkézése ne reklámozzon egy dohányterméket olyan eszközzel, amely valótlan, félrevezető, megtévesztő vagy amely alkalmas a termék jellemzőire, egészségi hatásaira, veszélyeire vagy kibocsátásaira vonatkozó téves benyomás keltésére, ideértve minden olyan fogalmat, leírást, védjegyet, figuratív vagy egyéb jelzést, amely közvetlenül vagy közvetetten azt a hamis benyomást kelti, hogy egy adott dohánytermék kevésbé káros, mint más dohánytermékek. Ezek között szerepelhetnek olyan kifejezések, mint „alacsony kátránytartalmú (low tar)”, „könnyű (light)”, „ultrakönnyű (ultra-light)” vagy „enyhe (mild)”, amely felsorolás jelzésértékű, de nem taxatív. A 11. cikk 1. bekezdésének (a) pontjából fakadó kötelezettségek teljesítése során a Résztes Felek nincsenek korlátozva az itt meghatározott kifejezések tiltására, hanem olyan kifejezéseket is tiltaniuk kell, mint az „extra”, „ultra” és bármilyen nyelvű olyan hasonló kifejezések, amelyek a fogyasztókat félrevezethetik.

44. A Résztes Feleknek meg kell tiltaniuk a csomagoláson és címkézésen szereplő kibocsátási adatok megjelenítését, például kátrány-, nikotin- és szénmonoxid-kibocsátás esetén, ideértve azt az esetet is, amennyiben ezek márkanév vagy védjegy részét képezik. A dohányzógépes tesztelésből származó kátrány-, nikotin- és egyéb füst-kibocsátás nem jelent az emberi kitettségre érvényes becslést. Emellett nincs arra utaló végleges epidemiológiai vagy tudományos bizonyíték, hogy a dohányzógépes dohányzásban kevesebb füstöt termelő cigaretták a magasabb füst-kibocsátású

cigarettnél kevésbé károsak lennének. A kátrány- és nikotintartalom feltüntetésével forgalmazott cigarettnél forgalmazása azt a tévhitet eredményezte, hogy ezek a cigarettnél kevésbé károsak.

45. A Résztes Felek akadályozzák meg a dohánytermékek csomagolásán és címkézésén a lejárat dátum feltüntetését abban az esetben, ha ez a fogyasztókat félrevezeti vagy megtéveszti, és ennek eredményeként úgy vélik, hogy a dohánytermékek bármikor biztonságosan fogyaszthatók.

Egyszerű csomagolás

46. A Résztes Felek fontolják meg olyan rendelkezések elfogadásának lehetőségét, amelyek a szabványos színnel és betűtípussal megjelenített márkaneveken és termékneveken kívül a csomagoláson minden logó, szín, márka imázs vagy promóciós információ alkalmazását korlátozza vagy tiltja (egyszerű csomagolás). Ez fokozhatja az egészségi figyelmeztetések és üzenetek észlelhetőségét és hatásosságát, megakadályozhatja, hogy a csomagolás ezekről elvonja a figyelmet és kezelheti azokat az iparági csomagolástervezési technikákat, amelyek arra utalnak, hogy egyes termékek más termékeknél kevésbé károsak.

JOGSZABÁLYI INTÉZKEDÉSEK

Jogszabályalkotás

47. A dohánytermékek csomagolására és címkézésére vonatkozó jogszabályi intézkedések kialakítása során a Résztes Felek vegyék figyelembe például azokat a kérdéseket, hogy ki felel azok végrehajtásáért, milyen megközelítéssel lehet a szabálykövetést és kikényszerítést biztosítani, valamint az érintett kormányzati szintet vagy szinteket.

Végrehajtás

48. A Résztes Felek határozzák meg a dohánytermék csomagolására és címkézésére vonatkozó intézkedések végrehajtásának felügyeletéért felelős hatóságot vagy hatóságokat. A Résztes Felek fontolják meg annak a biztosítását, hogy a dohányzás szabályozási ügyeiért felelős hatóság a jogszabályi intézkedéseket kezelő hatósággal azonos legyen. Amennyiben az adminisztrációért a kormányzat egy másik területe felel, a vonatkozó egészségügyi hatóság működjön közre a címkék meghatározásában.

Tárgyi hatály

49. A Résztes Felek gondoskodjanak arról, hogy a Keretegyezmény 11. cikkével összefüggő csomagolási és címkézési rendelkezések egyenlő módon vonatkozzanak a joghatóságon belül értékesített összes dohánytermékre, és hogy az adott Résztes Fél joghatóságában belföldön gyártott, külföldről behozott vagy vámmentes értékesítésre szánt termékek között ne legyen megkülönböztetés. A Résztes Felek vizsgálják meg, hogy az intézkedések milyen körülmények között vonatkoznak az exportált termékekre.

Költségek

50. A Résztes Felek gondoskodjanak arról, hogy a dohánytermékek csomagolásán szereplő egészségi figyelmeztetések és üzenetek, valamint az alkotórészekről és kibocsátásokról szóló tájékoztatás elhelyezésének költségét a dohányipar viselje.

Helytállási kötelezettség

51. A Keretegyezmény 19. cikkének megfelelően a Résztes Felek vegyék fontolóra az olyan rendelkezések megállapítását, amelyek egyértelművé teszik, hogy a dohánytermékeken feltüntetendő egészségi figyelmeztetések és üzenetek vagy a dohánytermékekre vonatkozó más tájékoztatás előírása a dohányipar semmilyen kötelezettsége alól nem ad felmentést és azt nem csökkenti, korlátozás nélkül ideértve a fogyasztóknak a dohányfogyasztás és a dohányfüst-expozíció miatti egészségi veszélyeire való figyelmeztetésének kötelezettségét.

Különös rendelkezések

52. A Résztes Felek gondoskodjanak arról, hogy jogszabályi rendelkezéseikben egyértelmű, részletes specifikációt határozzanak meg, hogy korlátozzák a dohánytermékeket gyártók és a dohánytermékeket importálók lehetőségeit az egészségi figyelmeztetések és üzenetek megvalósításában az eltérésekre, valamint a dohánytermékek közötti inkonzisztenciák megelőzése érdekében. Az intézkedések kialakítása során a Résztes Felek többek között az alábbi felsorolást tekintsék át:

csomagolás és termékek (lásd a 37. bekezdést);

a csomagoláson feltüntetendő egészségi figyelmeztetések és üzenetek, valamint az alkotóelemekről és kibocsátásokról szóló tájékoztatás előírt szövegében alkalmazandó nyelv (nyelvek), ideértve azt is, hogy egynél több nyelv esetén a nyelveknek hogyan kell megjelenniük;

az üzenetek váltogatásának gyakorlata és időkeretei, ideértve az egyedileg megjelenítendő egészségi figyelmeztetések és üzenetek számát és az átmeneti időszakok meghatározását, valamint hogy az új egészségi figyelmeztetéseknek és üzeneteknek milyen határidőn belül kell megjelenniük;

forgalmazási gyakorlatok, hogy a kiskereskedelmi csomagolásokban nemcsak az egyes márkacsomagolások tekintetében, hanem a márkacsomagolásokon belüli minden egyes márkacsomagolási mérete és típusa tekintetében egyenlő mértékben jelenjenek meg az egészségi figyelmeztetések és üzenetek;

hogyan kell a csomagoláson ténylegesen megjeleníteni az egészségi figyelmeztetések és üzenetek szövegét, ábráit és piktogramjait (ideértve az elhelyezést, megfogalmazást, méret, színt, betűtípust, szövegelrendezést, nyomtatási minőséget meghatározását), ideértve a csomag belső, külső tájékoztatását és a csomagban elhelyezett üzeneteket;

a megfelelő esetekben a különböző típusú dohánytermékek szerint eltérő egészségi figyelmeztetések és üzenetek;

a megfelelő esetekben forrásmegjelölés, ideértve az elhelyezést, a szöveget és a betűtípust (az egészségi figyelmeztetésekhez és üzenetekhez hasonlóan részletezett specifikációval); és

a valótlan, félrevezető, megtévesztő vagy valószínűleg téves benyomást keltő eszközökkel történő promóció tilalma, a Keretegyezmény 11. cikke 1. bekezdése (a) pontjának megfelelően.

Forrásdokumentum

53. A Résztes Felek vegyék fontolóra az olyan „forrásdokumentum” biztosítását, amely magas színvonalú vizuális mintákat tartalmaz az összes egészségi figyelmeztetés, üzenet és egyéb tájékoztatás elhelyezésének módjáról a csomagoláson. A forrásdokumentum különösen hasznos abban az esetben, ha a jogszabályi intézkedések megfogalmazása nem elég egyértelmű.

Öntapadós címkék és borítók

54. A Résztes Felek gondoskodjanak arról, hogy az öntapadós címkék, matricák, tokok, borítók, mandzsetták, fóliaborítók és a dohánytermékeket gyártók promóciós célú belső és külső tájékoztatói az egészségi figyelmeztetéseket és üzeneteket ne takarják, ne tegyék nehezen olvashatóvá vagy ne ássák alá azok hatását. Például öntapadós címkék csak akkor engedélyezhetők, ha nem távolíthatók el és ha kizárólag a cigarettától eltérő termékek tárolására szolgáló fémből vagy fából készült tárolókon alkalmazzák azokat.

A szabálykövetés jogi felelőssége

55. A Résztes Felek írják elő, hogy a csomagolási és címkézési intézkedések betartásának jogi felelősségét a dohánytermékek gyártói, importőrei, a dohánytermékeket értékesítő nagy- és kiskereskedelmi létesítmények viseljék.

Szankciók

56. A jogszabály be nem tartásától elrettentő intézkedésként a Résztes Felek a jogsértés súlyosságával és esetleges ismétlődésével arányos pénzbírságokat vagy egyéb szankciókat határozzanak meg.

57. A Résztes Felek fontolják meg az adott Résztes Fél jogrendjével és kultúrájával összeférhető bármilyen egyéb szankció bevezetését, ide tartozhat a szabálysértési tényállások kialakítása és betartatása, valamint a vállalkozói- és importengedély felfüggesztése, korlátozása vagy megvonása.

Végrehajtási jogkörök

58. A Résztes Felek fontolják meg annak a lehetőségét, hogy a végrehajtó hatóságokat felhatalmazzák arra, hogy a szabálysértőket kötelezzék a szabályoknak meg nem felelő dohánytermékek visszahívására és a visszahívásból fakadó összes kiadás megtérítésére, valamint a megfelelőnek minősülő bármely szankció kiadására, ideértve szabályoknak meg nem felelő dohánytermékek lefoglalását és megsemmisítését. Ezen túlmenően a Résztes Felek fontolják meg annak a lehetőségét is, hogy a szabálysértők nevét és a szabálysértési cselekmény jellegét közzéteszik.

Forgalmazási határidő

59. Az egészségi figyelmeztetések és üzenetek időben történő bevezetésének biztosítása érdekében a jogszabályi intézkedésekben meg kell határozni egy olyan határidőt, amelyet követően a gyártók, importőrök, nagy- és kiskereskedők kizárólag az új előírásoknak megfelelő dohánytermékeket forgalmazhatnak. A határidőnek csupán annyira kell elegendőnek lennie, hogy a gyártók és importőrök megszervezhessék az új csomagolások nyomtatását. A legtöbb helyzetben a jogszabályi intézkedések kihirdetésétől számított legfeljebb 12 hónapos időszaknak elégségesnek kell lennie.

Felülvizsgálat

60. A Résztes Feleknek fel kell ismerniük, hogy a dohánytermékek csomagolására és címkézésére vonatkozó jogszabályi intézkedések megalkotása nem egyszeri tevékenység. A jogszabályi intézkedéseket időszakonként felül kell vizsgálni és aktualizálni kell, ahogy újabb bizonyítékok kerülnek elő, és ahogyan egyes konkrét egészségi figyelmeztetések és üzenetek elhasználnak. Az időszakos felülvizsgálatok vagy aktualizálások során a Résztes Felek vegyék figyelembe a csomagolási és címkézési intézkedések alkalmazásában szerzett saját tapasztalataikat, egyéb államok tapasztalatait, valamint a területen fellelhető iparági gyakorlatot. Az ilyen felülvizsgálatok vagy aktualizálások elősegíthetik a gyengeségek és kiskapuk feltárását és rávilágíthatnak arra, hogy az intézkedések megfogalmazása hol igényel pontosítást.

VÉGREHAJTÁS

Infrastruktúra és költségvetés

61. A Résztes Felek gondoskodjanak a szabálykövetési és végrehajtási tevékenységekhez szükséges infrastruktúra meglétéről. A Résztes Felek emellett vegyék fontolóra a tevékenység külön költségkeretének biztosítását is.

Stratégiák

62. A szabálykövetés fokozása érdekében a Részes Felek a jogszabály hatálybalépést megelőzően tájékoztassák az érdekelt feleket az új előírásokról. A különböző érdekelt felek esetében eltérő stratégiára lehet szükség, például a dohánytermékek gyártói, az importőrök és a kiskereskedők esetében.

63. A Részes Felek fontolják meg annak a lehetőségét, hogy a gyártó és importóri létesítményekben, valamint az értékesítési helyeken rendszeres helyszíni ellenőrzést végző felügyelőket vagy végrehajtási munkatársakat alkalmazzanak annak a biztosítására, hogy a csomagolás és a címkézés a jogszabályoknak megfelel. Nem feltétlenül szükséges új felügyeleti rendszert létrehozni, ha vannak olyan már meglévő mechanizmusok, amelyeket bővíteni lehet az üzlethelyiségek szükséges felügyeletével. Megfelelő esetekben az érdekelt feleket tájékoztatni kell arról, hogy a dohánytermékeket az értékesítés helyszínén rendszeresen fogják ellenőrizni.

A jogszabály be nem tartására adott reakció

64. A Részes Felek gondoskodjanak arról, hogy végrehajtó hatóságai legyenek készek a szabályok be nem tartására gyorsan és határozottan reagálni. A korán felmerülő ügyekre időben adott erőteljes válasz egyértelművé teszi, hogy a szabálykövetés kötelező, továbbá ez megkönnyíti a későbbi kikényszerítést. A Részes Felek fontolják meg annak a lehetőségét, hogy a kikényszerítési cselekmények eredményét nyilvánosságra hozzák, ez erőteljes üzenet lenne arról, hogy a szabályok be nem tartását kivizsgálják és ellenlépéseket tesznek.

Panaszok

65. A Részes Felek a jogkövetés további ösztönzése érdekében fontolják meg annak a lehetőségét, hogy a közvéleményt a szabálysértések bejelentésére ösztönözzék. Hasznos lehet a szabályok be nem tartása eseteinek bejelentésére egy hatósági kapcsolattartó pontot kialakítani. A Részes Felek gondoskodjanak arról, hogy a panaszokat időben és alaposan kivizsgálják és kezeljék.

A CSOMAGOLÁSI ÉS CÍMKÉZÉSI INTÉZKEDÉSEK MONITORINGJA ÉS ÉRTÉKELÉSE

66. A Részes Felek csomagolási és címkézési intézkedéseiket kísérik figyelemmel és értékeljék azok hatását annak meghatározása érdekében, hogy hol szükséges azokon javítani. A monitoring és értékelés emellett további bizonyítékokkal szolgálhat, amelyek segítséget nyújthatnak más Részes Feleknek csomagolási és címkézési intézkedéseik végrehajtásában tett erőfeszítéseikhez.

67. A dohányipar szabálykövetésének figyelemmel kísérését közvetlenül a jogszabályi intézkedések hatálybalépését követően meg kell kezdeni és azt folyamatosan kell végezni.

A népszerűre gyakorolt hatás

68. Fontos felmérni a csomagolási és címkézési intézkedések célpopulációkra gyakorolt hatását. A Részes Felek vizsgálják meg az olyan vonatkozásokat, mint például: észlelhetőség, megértés, hitelesség, informatív jelleg, visszahívás és az egészségi figyelmeztetések és üzenetek személyes relevanciája, az egészséggel kapcsolatos ismeretek és a kockázatok értelmezése, a magatartás változtatására irányuló szándékok és a tényleges magatartási változtatások.

Kiinduló helyzet és nyomon követés

69. A Részes Felek vizsgálják meg a csomagolási és címkézési intézkedések hatásának értékelésére szolgáló stratégiák elfogadásának lehetőségét még azok bevezetése előtt, majd a végrehajtásukat követő rendszeres időközönként.

Források

70. A dohánytermékek csomagolására és címkézésére vonatkozó intézkedések hatásának értékelésére irányuló eljárások mértéke és összetettsége Résztes Felenként változó lehet a célkitűzésektől, valamint az erőforrások és székertelem rendelkezésre állásától függően.

Terjesztés

71. A Résztes Felek fontolják meg annak a lehetőségét, hogy a szabálykövetés monitoringjából és a hatások értékeléséből összegyűjtött eredményeket nyilvánosságra hozzák vagy a többi Résztes Fél és a közvélemény tudomására hozzák.

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS

72. Egy olyan fontos, folyamatosan változó szakterületen, mint a dohányzás-ellenőrzés, a haladás fontos kelléke a nemzetközi együttműködés. A Keretegyezmény több cikke rendelkezik az ismeretek és tapasztalatok cseréjéről a végrehajtás ösztönzése érdekében, különös tekintettel a Résztes Felek igényeire a fejlődő országokban és az átmeneti gazdaságú országokban. A Résztes Felek között a 22. cikk által előírt technikai, tudományos és jogi szakismeretek és technológia átadásának ösztönzésére szolgáló együttműködés a keretegyezmény 11. cikkének globális végrehajtását erősíti. Az ilyen együttműködés egyik példája lehet, ha a Résztes Felek gyorsan, könnyen és költségmentesen biztosítják képes egészségi figyelmeztetéseik licenciáját az azokat használni kívánó más államok számára. A nemzetközi együttműködés annak a biztosítását is elősegíti, hogy a dohánytermékekkel kapcsolatosan globálisan konzisztens és pontos tájékoztatást biztosítsanak.

73. A Résztes Felek törekedjenek arra, hogy megosszák egymással azokat a jogi és egyéb szakismereteket, amelyeket a dohányiparnak a csomagolási és címkézési intézkedések ellen felhozott érvei kivédésében szereztek.

74. A Résztes Felek a Keretegyezmény 21. cikke előírásai szerint a többi Fél által készített jelentéseket tekintsék át, hogy gyarapítsák ismereteiket a csomagolásra és címkézésre vonatkozó nemzetközi tapasztalatok terén.

Fordítás: Mediglott BT

Lektorálta: Demjén Tibor OEFI, Dr. Tomka Zsuzsanna EüM

Az eredeti dokumentumot, amelyet a Framework Convention on Tobacco Control 3. résztes felek konferenciája (COP 3) fogadott el, kiadta az Egészségügyi Világszervezet 2008-ban az alábbi címen:

Guidelines for implementation of Article 11 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control (Packaging and labelling of tobacco products);

http://www.who.int/fctc/guidelines/article_11.pdf